

השיחה השבועית

מפי הרב אפרים כחלון שליט"א

תרומה

הרב אפרים כחלון שליט"א
RabbiEfraim@BeEzratHaShem.org

פְּרִשֵׁת תְּרוּמָה הַשְּׂכָר עַל הָעֵמֶל

הַתְּרוּמָה לַמִּשְׁכָּן

'תְּרוּמָה' - הַרְבֵּה אֲנָשִׁים אוֹהֲבִים תְּרוּמוֹת, אָבֵל לֹא כְּשֶׁנָּה בָּא מֵהֶם.

וְהַכְּתוּב אוֹמֵר "דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ" (שְׁמוֹת כה, ב), הַתְּרוּמָה נֹעֲדָה לְכָל מֵה שֶׁצָּרִיךְ לַמִּשְׁכָּן, זֶהָב, כֶּסֶף, נְחֹשֶׁת, תְּכֵלֶת, אַרְגָּמָן, תּוֹלַעַת שָׁנִי, שֵׁשׁ, וְעִזִּים, עוֹרוֹת אֵילִים מְאֻדָּמִים, עוֹרוֹת תְּחָשִׁים וְעִצֵּי שֵׁטִים, שֶׁמֶן לַמָּאֵר בְּשָׂמִים לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים, אֲבָנֵי שֶׁהֶם וְאֲבָנֵי מְלֵאִים לְאֵפֶד וְלַחֹשֶׁן (שֵׁם פְּסוּק ג - ז).

מַעֲלַת לְמוֹד בְּסֵפֶר אוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ

מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַקָּדוֹשׁ רַבֵּי חַיִּים בֶּן עֶטְרָה, הָאוֹר הַחַיִּים, שׁוֹאֵל כָּאֵן שְׂאֵלָה מְעִינָת. דֶּרֶךְ אֲגַב בְּשִׁבְחַת הַלְמוּד בְּסֵפֶר אוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ, כְּבָר נִכְתָּב בְּסֵפָרִים רַבִּים, וְהַלְמוּד בּוֹ הוּא סִגְלָה גְדוֹלָה מְאֹד לַעֲשִׂירוֹת, לַפְּרִנְסָה, לַחֲזָרָה בְּתִשְׁבּוּכָה. הַרְבֵּה צְדִיקִים הָיוּ אוֹמְרִים שְׂאֵת הַקָּדוֹשׁ שֶׁל אוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ אֵין בְּהַרְבֵּה חֲבוּרִים אַחֲרָיִם שֶׁהָיוּ בְּדוֹר שְׁלוֹ, וְהוּא הַכְּנִיס אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּתוֹךְ הַסֵּפֶר הַזֶּה (בִּיאוֹר אוֹר יָקָר עַל הָאוֹר הַחַיִּים בַּתִּיחָה). וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁלּוֹמֵד בְּסֵפֶר הַזֶּה.

השָׁכָר עַל הָעֵמֶל

אֲבֵנֵי הַחֶשֶׁן נִמְנוּ אַחֲרוֹנוֹת

וְשׂוֹאֵל הָאוֹר הַחַיִּים: לָמָּה אֶת הַדְּבָר הַכִּי יָקָר וְהַכִּי חָשׁוּב שֶׁהֵם אֲבֵנֵי הַחֶשֶׁן, מוֹנֵה הַכְּתוּב אַחֲרוֹן?

וּמְתַרְץ עַל זֶה כַּמָּה תְּרוּצִים. אֲנַחְנוּ נִעְמַד בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם עַל הַתְּרוּץ הָאַחֲרוֹן שֶׁכְּתַב: חַז"ל (יומא דף עה ע"א) כּוֹתְבִים, שֶׁהַעֲנָנִים הָיוּ מְבִיאִים אֶת אֲבֵנֵי הַשֶּׁהֶם. וְהֵינּוּ שֶׁכְּשֶׁהָיָה יוֹרֵד מֵן, הָיוּ יוֹרְדוֹת אֲתוֹ אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת, כָּלֵם הָיוּ שֵׁם יְהוֹמְנִים... וּבְעֶצֶם כָּל אֲבֵנֵי הַחֶשֶׁן, מְשַׁלְּחֵן גְּבוּהָ הָיוּ מְגִיעִים בְּלֹא טָרַח וּבְלֹא יְגִיעָה וּבְלֹא חֶסְרוֹן כִּיס, לָכֵן מוֹנֵה אוֹתָם הַתּוֹרָה אַחֲרוֹנִים, לְלַמְּדֵנוּ שֶׁאִפְלוּ אִם זֶה הַדְּבָר הַכִּי יָקָר וְהַכִּי חָשׁוּב, אִם אֵתָּה לֹא טוֹרַח וּמְתִיגֵעַ בְּזֶה, זֶה הַכִּי פְּחוֹת חָשׁוּב.

הַרְבֵּה פְּעָמִים בַּחַיִּים אָדָם מְתִיגֵעַ, מְכִין אֶת עֲצָמוֹ לְשַׁעוֹר, טוֹרַח כְּדִי לְזַכּוֹת אֶת הַרְבִּים וּבְסוּף הוּא לֹא כָּל כֶּף מְצָלִיחַ. וּמִנְגֵּד, יֵשׁ פְּעָמִים שֶׁהוּא אֵינּוּ טוֹרַח כָּלֵל וְהַכֵּל מְסַתְּדֵר לוֹ. תִּדְעַ לָּהּ, הַתּוֹרָה מְחַשִּׁיבָה אֶת הַהֲצֻלְחָה לְפִי הָעֵמֶל וְהִיגִיעָה.

אֲנוּ עֵמֶלִים וְהֵם עֵמֶלִים

הַגְּמָרָא אוֹמְרַת (מגילה דף ו ע"ב) יְגַעַת וּמְצָאָתָּ תְּאֲמִין, וְהֵינּוּ בְּעֲנִינִים שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁאִם אֵתָּה מְתִיגֵעַ אֵתָּה תִּמְצָא. אֲנַחְנוּ אוֹמְרִים כָּל יוֹם בְּסוּף הַלְמוּד: מוֹרִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ שֶׁשְּׂמַת חֲלָקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמְּדָרֶשׁ וְלֹא מִיּוֹשְׁבֵי קִרְבוֹת, שֶׁאֲנוּ עֵמֶלִים וְהֵם עֵמֶלִים, אֲנוּ עֵמֶלִים וּמְקַבְּלִים שֶׁכָּר וְהֵם עֵמֶלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שֶׁכָּר, אֲנוּ רָצִים וְהֵם רָצִים, אֲנוּ רָצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְהֵם רָצִים לְבָאֵר שְׁחַת (עֵיין בְּרֻכּוֹת דף כח ע"ב וּשְׁלַחַן עָרוּךְ אוֹרַח חַיִּים סִימָן קי, סַעִיף ח), הֵם רָצִים לְהִנְאוֹת, לְמִסְבוֹת הַחֻטָּאִים שֶׁלָּהֶם, זֶה בָּאֵר שְׁחַת.

פְּרִשֶׁת תְּרוּמָה

וְהִשְׁאַלְהָ הַנְּשֹׂאֶלֶת, לְמָה אָנוּ אוֹמְרִים שֶׁהֵם עֲמֵלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר? הוּא עֲמֵל וְעוֹבֵד וּמְרוֹיַח!

וְהַתְּשׁוּבָה הִיא שֶׁהוּא לֹא מְרוֹיַח לְפִי הָעֲמֵל אֲלֵא לְפִי הַתּוֹצְאָה. גַּם אִם עֲבַדְתָּ קָשָׁה מְאֹד, כָּל עוֹד לֹא הִבַּאתָ תּוֹצְאוֹת טוֹבוֹת אֶתְּהָ לֹא תְרוּיַח, כִּכְּהָ זֶה בְּעֵנֵינִי הָעוֹלָם הַזֶּה (עֵינֵי בִפְרוּשׁ הָאֱלֹשִׁיךְ יִשְׁעִיהָ פֶרֶק נה, וּבִילְקוּט יוֹסֵף תְּפִילָה ב הַעֲרוֹת סִימָן קִי הַעֲרָה יז).

הַגְּמָרָא (בבא קמא דף קטז ע"א) דְּבָנָה בְּמִקְרָה מְעַנֵּין: נִפְּל לְאַחַד חֲמוֹר לְנֶהָר, וּבָא מִיִּשְׁהוּ וְקִפֵּץ לְמִים, נִסָּה בְּמִשְׁךָ כַּמָּה שְׁעוֹת לְהוֹצִיא אֶת הַחֲמוֹר מֵהַמִּים וּבִסוּף לֹא הִצְלִיחַ, וְהוּא מְבַקֵּשׁ מִמֶּךָ: תִּשְׁלַם לִי לְפָחוֹת עַל הַזְּמַן שֶׁבִּזְבַּזְתִּי לְהַצִּיל אֶת הַחֲמוֹר שְׁלָךְ. הַדִּין שֶׁלֹּא צָרִיךְ לְשַׁלֵּם לוֹ. מָה אֲכַפֵּת לִי שֶׁנִּסִּיתָ? וְכִכְהָ נִפְסַק לְהִלְכָה (שִׁלַּח עֶרוֹךְ חוּשׁוֹן מִשְׁפַּט סִימָן רסד סעיף ד בהגה), הָעֲמֵל בְּעֵנֵינִי הָעוֹלָם הַזֶּה לֹא קוֹבֵעַ, אִם לֹא הִבַּאתָ תּוֹצְאוֹת - אֵין שְׂכָר. בְּעֵנֵינִים רוֹחֲנִיִּים זֶה בְּדִיוֹק הַפּוּדָה. כְּמוֹ שֶׁרְאִינוּ בְּבִנְיַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁלְמָרוֹת שֶׁהִיִּהְלוּמִים הֵם הַדְּבָר הַכִּי יָקָר וְחָשׁוּב, נִמְנָו אַחֲרוֹנִים לְפִי שֶׁהִגִּיעוּ בְּלֹא עֲמֵל וְטָרַח.

יֵשׁ תְּרוּמוֹת וְיֵשׁ תְּרוּמוֹת

יִשְׁנָה תּוֹפְעָה מְעַנֵּינָת, שֶׁכַּאֲשֶׁר אוֹסְפִים כֶּסֶף לְדַבְרִים קְדוּשִׁים וְלְדַבְרֵי תוֹרָה, הָעֵנֵינִים בְּקִשֵׁי זָוִים, חֲמֵשׁ דּוֹלָר, עֶשֶׂר דּוֹלָר, עוֹד סְכוּם וְעוֹד סְכוּם, וּפְרוּטָה לְפְרוּטָה מְצַטְרֶפֶת לְחֶשְׁבוֹן גְּדוֹל (סוּטָה דף ח ע"ב). מִנְּגֵד, בְּמִקְוֹמוֹת שֶׁל טְמֵאָה אֲנָשִׁים בָּאִים וְתוֹרְמִים הַמוֹן, תוֹרְמִים בְּנֵינִים בְּלִי בְּעֵינָה. מָה הַהֲבֵנָה בְּזָה?

מְסַפֵּר שֶׁבִּזְמַן הַחֲפֵץ חַיִּים וְצ"ל הִיָּה אֶת הַגְּבִיר רַבִּי שֶׁמְעוֹן זָאב רוֹטְשִׁילְד, שֶׁהִיָּה תִלְמִיד חָכֵם אוֹהֵב תוֹרָה וְלוֹמְדִיהָ, וְכֵל שְׁנָה

השָׁכָר עַל הָעֵמֶל

תָּרַם 5000 מָרָק (סוג המטבע שהיתה שם) בְּכָל שָׁנָה. כָּלֵם הָיוּ בְּטוּחִים שֶׁבְצוּאָה שָׁלוּ הוּא יְסוּדָר אֶת כָּל הוּצָאוֹת הַיְשִׁיבָה לְדוּרֵי דוּרוֹת. כְּשֶׁפָּתְחוּ אֶת הַצּוּאָה גָּלוּ שֶׁהוּא תָּרַם בְּסֵךְ הַכֵּל כְּמָה אֲלֵפֵי דוּלָרִים. כָּלֵם הָיוּ תַמְהִים, 'אֵיךְ יִכּוֹל לִהְיוֹת?' אָמַר לָהֶם הַחֲפֵץ חַיִּים: "זֶה נִס מְשָׁמִים שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתְּעַרְב לוֹ בְּבַחֲרָה כְּדֵי שְׁאַנְחֵנו גִּלְךָ וְנִתְאַמֵּץ לְאַסֵּף כֶּסֶף! כִּי מָה שֶׁבָּא בְּקִלּוֹת, לֹא נֶחְשֵׁב בְּשָׂמִים" (הַחֲפֵץ חַיִּים חִיּוֹ וּפּוֹעֵלוֹ ח"א עֲמוּד רֵלֵג, אֵשׁ קוֹדֵשׁ שֶׁטְרַנְבוּךְ פֶּרֶק יג עֲמוּד פֶּט).

בְּדַרְךָ זוֹ יִבְאָר הַדִּקְדוּק בְּפִסּוּקִים, שְׁמִי שְׂיִתְבוּנָן יִרְאֶה שֶׁבְּכִנִּית כְּלֵי הַמְשָׁכָן נִכְתָּב בְּפִסּוּקִים בְּלִשׁוֹן יְחִיד, בְּשִׁלְחָן כְּתוּב "וְעָשִׂיתָ" (שְׁמוֹת כה, כג), וְכֵן בְּמִנּוּרָה (שם פֶּסוּק לֹא), וְכֵן בְּכָל בְּנֵית הַמְשָׁכָן (עֵינֵי שְׁמוֹת פֶּרֶק כו פֶּסוּק יד וְהֵלֵאָה), וְאֵלּוּ בְּכִנִּית אַרְוֹן הַקֹּדֶשׁ כְּתוּב בְּלִשׁוֹן רַבִּים "וְעָשׂוּ אַרְוֹן" (שְׁמוֹת כה, י), וְהֵבֵאוּר בְּזֶה, שֶׁבְּאַרְוֹן, שָׁזוֹ הַתּוֹרָה, יֵשׁ לְכֹלֵם חֵלֵק! לֹא רַק לְרַבָּנִים אוֹ רַק לְאַבְרָכִים, אֲלֵא יֵשׁ לְכֹלֵם חֵלֵק, וְלָכֵן "וְעָשׂוּ" כָּלֵם בְּיַחַד (עֵינֵי רַמְבַּ"ן שְׁמוֹת פֶּרֶק כה פֶּסוּק י), כֹּל אֶחָד חֵלֵק קָטָן אֲבָל כָּלֵם עוֹשִׂים בְּיַחַד, כָּלֵם מִתְאַמְצִים, כִּכָּה זֹכִים לְהִקִּים עֲלֵה שֶׁל תּוֹרָה.

רַבִּי יְהוֹנָתָן אֵיִיבְשִׁיץ בְּמִצּוֹת פְּדִיוֹן שְׁבוּיִים

יֵשׁ סְפוּר עַל רַבִּי יְהוֹנָתָן אֵיִיבְשִׁיץ זַ"ל, שֶׁבְּצַעֲרֵירוֹתוֹ הָיָה לוֹמֵד עִם חֲבֵרוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה, מְמוּל הַיְשִׁיבָה הָיְתָה כְּנִסְיָה עִם צֶלֶב גְּדוֹל, וּבְכָל פַּעַם שֶׁהָיוּ לוֹמְדִים בְּצַהָרִים בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ הַצֶּלֶב הַשְּׁתַקֵּף עַל קִיר בֵּית הַמְּדַרְשׁ מְקַרְנֵי הַשֶּׁמֶשׁ. הַחֲבֵר שֶׁל רַבִּי יְהוֹנָתָן הִחְלִיט לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה, וּבְאַחַד הַלֵּילוֹת עָלָה וְשָׁכַר אֶת הַצֶּלֶב. אֵיךְ שֶׁשָּׁכַר תִּפְסּוּ אוֹתוֹ, וּמִידָ דָּנוּ אוֹתוֹ לְגִזְרֵי דֵינֵי מוֹת.

יוֹם אֶחָד הַגִּיעָה הַדְרָעָה מְשׁוּמֵר בֵּית הָאֲסוּרִים שֶׁכְּפִנְסִיָּה אֵל רַבְּנֵי הַקְהֵלָה הַיְהוּדִית, שֶׁהוּא מוֹכֵן לְהַבְרִיחַ אֶת אוֹתוֹ בְּחוּר, בְּתַמּוּרָה

פְּרִשְׁת תְּרוּמָה

לְסָכוּם עֲצוּם שֶׁל כֶּסֶף, זָהָב וַיְהִלּוּמִים. מוּבָן שֶׁכָּל הַקְהָלָה הַתְּנַדְּבָה לְעֶזֶר, אֵין לָהּ דָּבָר שֶׁעוֹמֵד בְּפָנָי פְּקוּחַ נֶפֶשׁ (יומא דף פב ע"א), הַתְּחִילוּ לְעֲשׂוֹת מַגְבִּית...

כְּשֶׁשָּׁמַע עַל כֶּךָ חִבְרוּ רַבֵּי יְהוֹנָתָן אֵיבִישׁיץ, מִיָּד לָקַח אֶת כָּל כֶּסֶפֵי הַנְּדוּנָיָה שֶׁקָּבַל מִחֲמִיו כְּדֵי לְקַנּוֹת בֵּית, וְנָתַן לְשׁוֹמֵר בֵּית הָאֲסוּרִים שֶׁכְּמוּבָן הִבְרִיחַ אֶת הַבְּחוּר עַל הַצַּד הַיּוֹתֵר טוֹב.

רַבֵּי יְהוֹנָתָן חָשַׁשׁ שֶׁאֲשֵׁתוֹ תִּגְלֶה אֶת זֶה שֶׁהֵם נִהְפְּכוּ לְעֲנִיִּים בְּרַגַע אַחַד, וְלָכֵן אָמַר לְאֲשֵׁתוֹ שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לְכֶמְהָ יָמִים לְלַמֵּד תּוֹרָה מִחוּץ לְבֵית. אַחֲרַי שְׁבוּעַ חֲזַר רַבֵּי יְהוֹנָתָן לְבֵיתוֹ, וְאֲשֵׁתוֹ מְקַבֶּלֶת אוֹתוֹ בְּתֵף וּבְמַחּוּל: "אֲנַחְנוּ מְלִיוֹנָרִים", הוּא לֹא הֵבִין מֵה קָרָה. סִפְּרָה לוֹ אֲשֵׁתוֹ: יוֹמִים אַחֲרַי שֶׁהִלַּכְתָּ הִגִּיעַ הַשׁוֹמֵר שֶׁל הַכְּנִסְיָה, וְאָמַר שֶׁהוּא חוֹשֵׁשׁ שֶׁהַכְּנִסְיָה עֲלָתָה עָלָיו, וְהִפְקִיד בְּיָדֵי אֶת כָּל הַכֶּסֶף, מִטְּבָעוֹת זָהָב וַיְהִלּוּמִים שֶׁהוּא חֹסֵף בְּמִשְׁךְ הַרְבֵּה שָׁנִים כְּשֶׁעֲבַד בַּכְּנִסְיָה, וְהוּא אָמַר שֶׁהוּא לֹא מְכִיר אֲנָשִׁים נְאֻמָּנִים חוּץ מִמֶּנּוּ, שֶׁהִסְכַּמְתָּ לָתֵת אֶת כָּל רְכוּשְׁךָ כְּדֵי לְהַצִּיל אֶת חֲבֵרְךָ, וְהוּא בְּטוּחַ שֶׁנִּחְזֵיר לוֹ כְּשִׁיחֹזֵר. הוּא אָמַר לִי: אִם אֲנִי אָמוֹת כָּל הַכֶּסֶף יִהְיֶה בְּשִׁבְלֵכֶם."

נִכְנַס רַבֵּי יְהוֹנָתָן לְבֵית וְהוּא רוֹאֶה פְּאָר וְהָדָר, כָּל מֵינֵי תְּכֵשִׁיטִים, כֶּסֶף וְזָהָב, יְהִלּוּמִים, אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיוֹת. הַתְּחִיל רַבֵּי יְהוֹנָתָן לְבַכּוֹת, וְהוּא אָמַר לְאֲשֵׁתוֹ: "קִבְּלֵנוּ אֶת הַשְּׂכָר פֶּה בְּעוֹלָם הַזֶּה!", הוּא הָיָה בְּצַעַר גָּדוֹל, לָמָּה הַשֵּׁם שָׁלֵם לוֹ אֶת הַשְּׂכָר בְּעוֹלָם הַזֶּה, עוֹלָם הַשְּׂקָר? וְכִי הַמְצוּהָ שֶׁעָשִׂיתִי לֹא רְצוּיָה לְפָנָי הַמְּקוּם? חָשַׁב וְחָשַׁב וְהִגִּיעַ לְמַסְקָנָה שֶׁגָּלָה אוֹתָהּ לְאֲשֵׁתוֹ: "אֶת יוֹדְעַת לָמָּה קִבְּלֵנוּ אֶת הַשְּׂכָר בְּעוֹלָם הַזֶּה? מִכִּיּוֹן שֶׁאַחֲרַי שֶׁשְׁלַמְתִּי וְהַשׁוֹמֵר שֶׁחָרַר אֶת חֲבֵר שְׁלִי, שָׁמְעוּ הַגְּבָאִים מְזֵה וּבָאוּ אֵלַי כְּדֵי לָתֵת לִי אֶת הַכֶּסֶף שֶׁאֲסָפוּ מִכָּל הַלְּהִשְׁתַּתֵּף בְּמַצּוּהָ, וְאֲנִי סִרְבֵּתִי, רְצִיתִי שֶׁהַמְצוּהָ תִּהְיֶה רַק שְׁלִי, בְּלִי שִׁיתְעַרְבוּ בָּהּ. וְלָכֵן מִשְׁמִים אָמְרוּ:

השֹׁכֵר עַל הָעֵמֶל

אם אַתָּה לא רוצה לזכות אחרים, קח את המצוה שלך בחזרה. זאת הסבה שקבלנו שֹׁכֵר בְּעוֹלָם הֵנָּה“ (בני בנימין על מסכת אבות פרק ה משנה טז עמוד תקס, ועיין עוד בספר ענף עץ אבות עמוד שס).

הספור הנה בא ללמדנו שהקדוש ברוך הוא לא אוהב שאַתָּה רק דואג למצות של עצמך, ולא משתף אתך במצוה את כלל ישראל. במצות צריכה שכלם יעשו ביחד, כל אחד טורח, כל אחד שתף.

והיסוד הוא לטרח, ושוב לטרח. אשרי מי שזוכה להיות שתף בטרחתו, כי בענינים של תורה הולך הכל לפי הטרחתו. לא כמה אנשים שומעים אותך, לא אם בהרצאה האולם מלא באנשים, אלא כמה יגעתי, כמה טרחתי, וכמה עמלתי!

הקדוש ברוך הוא יזכה אותנו בעזרת השם להגדיל תורה ולהאדירה, ולזכות להתנגע על דבר כבוד שמו אמן ואמן.

